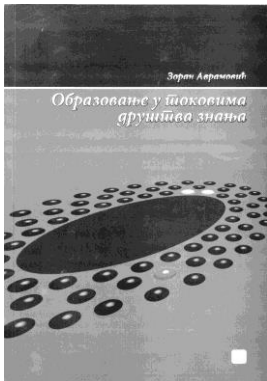

Светозар Матић

Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд

ДРУШТВО ЗНАЊА

(Зоран Аврамовић: *Образовање у токовима друштва знања*, Завод за уџбенике, Београд, 2013, 254 стр.)

Зоран Аврамовић, редовни професор на Факултету за културу и медије (Социологија масовних комуникација, Социологија културе и уметности, Култура и медији) и директор Завода за унапређивање образовања и васпитања, до сада је објавио 18 књига и два уџбеника, преко 120 научних и стручних расправа и студија, као и низ значајних књига из области образовања, које представљају израз ауторовог бављења актуелним друштвеним и образовним темама. Нека од ранијих Аврамовићевих дела су: „Задужбине, фондови, фондације, легати у култури Србије” (1992), „Политика и књижевност у делу Милоша Црњанског” (1994, 2007), „Уџбеник – култура – друштво” (1999), „Демократија у школским уџбеницима” (2000), „Изазови демократије и школа” (2002), „Држава и образовање” (2003), „Апорије образовања за демократију” (2006), „Социологија и књижевност” (2008), „Наставник између теорије и наставне праксе” (2010), „Социолошка осматрачница културе и образовања” (2011).

Последњим делом – „Образовање у токовима друштва знања” (2013) – Зоран Аврамовић дефинише неке од кључних феномена и проблема образовања и знања у „друштву знања” постмодерне свакодневице. Бави се друштвом полузнања, неодговарајућег знања, погрешног знања и вредности, развојем стандарда образовања Европске уније насупротив националног идентитета и образовања, доминацијом међународних стандарда и аутономијом српског образовања, ефектима глобализације, ловом на таленте и ак-

туелним и континуираним „одливом мозга”, високом стопом незапослености, падом наталитета, ускоспецијализованим знањима и вештинама на супрот општим, хуманистичким знањима, као и даљим развојем целокупног система образовања у Републици Србији.

У уводном делу аутор дефинише и проблематизује однос знања стеченог у систему образовања и тзв. феномена „друштва знања”. Целокупан садржај књиге подељен је у четири поглавља која јасно презентују методолошки утемељен пут промишљања образовања и знања. Први део – *Друштво и знање* – састоји се од следећих целина: О знању, Друштво знања није нови тип друштва, Знање о демократији, Знање (ни)је моћ. Од старих Грка – Хераклита, Сократа, Аристотела – па све до Бертранда Расела, Херберта Маркузеа, Жака Дериде и модерног гуруа менаџмента образовања и друштва знања Петера Дракера, образовање је с разлогом сагледавано као један од кључних стубова развоја друштва. Давно испијена кукута говори нам све до данашњих дана о значају образовања и васпитања за један народ и целокупно друштво. Идеологизацију образовања и ускоспецијализовано технолошко-информатичко-утилитарно сагледавање постмодерног образовања, аутор види као Сцилу и Харибду данашњег образовања.

У другом делу – *Образовање и знање* – кроз целине: Проблем избора знања за школе, Знање и незнање у школи, Квалитет знања и систем образовања, Наставник и његово знање, Знање и комуникација у условима нових технологија, Уметничко знање и сазнање друштва, аутор се даље бави односом знања и образовања. Питања која поставља (*Ко бира знање за школу, Критеријуми избора знања (проблем одлуке)*), отварају Толстојеву тврдњу да наука није одговорила на једина за нас битна питања: Шта да чинимо? Како да живимо? Кроз цело поглавље промишљање о образовању и знању подигнуто је на филозофски и гносеолошки ниво. Данашњи човек, у свету страховито брзих промена, понекад застрашујућих (које је наше друштво међу првима и осетило), на посебан начин вапи за сигурним лукама и одговорима. Аутор покушава да укаже и на могуће одговоре. Завршна целина поглавља, Уметничко знање и сазнање друштва, својеврсно је подсећање на познате речи: „Лепота ће спасти свет”.

Треће поглавље – *Образовање и знање у Србији* – пружа реалну, али оштру слику и критички приказ система образовања и знања у Србији у последњих двадесетак транзицијских и реформских година. Кроз целине: Лице и наличје модернизације образовања у Србији, Проблем друштвене промоције елите знања, Глобализација и „одлив мозга” из Србије, Незапослени, а имају знање, Да ли је образована личност и морална?, Српски универзитети – најдрагоценији капитал?, сва кључна питања образовања и система образовања и знања овде су темељно постављена. Зоран Аврамо-

вић бави се: питањем модернизације образовања као својеврсног облика реформе, форсирањем грађанског друштва и его-оријентацијом у образовању, драматичним падом наталитета и млаким односом образовања према том изузетном друштвеном проблему, образовањем кадрова не за напредак овог система и друштва, већ за континуиран одлазак – врло често и заувек – из ове земље, порастом незапослености, корупцијом у просвети и школству и неадекватним системским одговором образовања и знања на те проблеме, глобализацијом, моралом, друштвеним променама у Србији, приватним школама и универзитетима, као и константним урушавањем квалитета образовања и др. По речима самог аутора: „Модернизација српског образовања подудара се са порастом стопе незапослености, са одливом мозга у иностранство, јачањем тржишта, и приватних својинских односа у образовању који нису у корелацији са квалитетом, јачањем корупције, конфузијом у односу национално – европско, несмањеном улогом политичке моћи у образовању, колебањем квалитет – квантитет.”

Четврти део књиге – *Будућност знања у образовању* – закључно је разматрање и пружање могућих одговора на питања образовања и знања у Србији у овом тренутку: какво ће знање појединац понети из образовног система, однос квалитета знања и система и његова нужна несавршеност, технологија насупрот хуманизму, однос транснационалних и националних стандарда у образовању и знању, одлазак школованих и паметних, однос образовања – знања и моћи.

Рецензенти монографије су: проф. др Драган Коковић и проф. др Божо Милошевић, са Универзитета у Новом Саду, и проф. др Слободан Антонић, са Универзитета у Београду.

Готово да не постоји суштински проблем образовања и знања у Србији у овом тренутку који проф. др Зоран Аврамовић у делу „Образовање у токовима друштва знања” није осветлио, истражио и анализирао. Пружио је и могуће одговоре на постојеће изазове и дилеме, пружио је правце одговорног и смисленог деловања, или – како сам аутор у уводном делу скромно каже – „пружио скицу знања у образовању у будућности”, јер проблеми образовања и знања изузетно су значајни и вишеслојни.